

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2012

SEAN- GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 21 MEITHEAMH 2012 – TRÁTHNÓNA 1.30 go dtí 4.00

1. [50]
A. Cuir Gaeilge ar: (40)

Τὴν Δήμητρα ἐνόμιζον οἱ Ἕλληνες γῆν μητέρα εἶναι. ἐδίδαξε δ' ἡ θεὸς αὕτη ἀνθρώπους τὸν σῖτον θεραπεύειν, ἔν τε τῇ Θετταλία καὶ τῇ Σικελία, ἐκεῖ γὰρ πολὺς ἦν σῖτος. θυγατέρα δ' εἶχε τὴν Περσεφόνην· παρθένος δ' οὖσα ἦδε συνέλεγεν ἄνθη, ἤρπασε δ' αὐτὴν Αἴδης, ὁ νερτέρων θεός. ἀγανακτοῦσα δ' ἡ Δημήτηρ οὐκ εἶα τὸν σῖτον ἀκμάζειν, ὥστε λιμῶ παθεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ἔπαυσαν δὲ τοῦτο οἱ θεοί, ὑποσχόμενοι τὴν Περσεφόνην ἐκάστου ἔτους μέρος μετὰ τῆς μητρὸς διάξειν.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Scríobh nóta gearr ar an Domhan Thíos.
- (ii) Inis go hachomair scéal aon laoch a thug cuairt ar an Domhan Thíos agus a tháinig ar ais go domhan na mbeo.

2. [50]
A. Cuir Gaeilge ar: (40)

Προμηθεύς, Ἰαπέτου υἱός, ἐξ ὕδατος καὶ πηλοῦ ἀνθρώπους ἔπλασε, καὶ πῦρ ἔδωκε, παρὰ Διὸς κλέψας. ὥς δ' ἦσθετο Ζεὺς, προσέταξεν Ἡφαίστῳ προσηλοῦν τὸ σῶμα Προμηθέως τῷ Καυκάσῳ ὄρει. καὶ ἐκεῖ Προμηθεὺς πολλῶν ἔτων ἀριθμὸν διετέλεσε· καθ' ἐκάστην δ' ἡμέραν ἀετὸς ἐλθὼν τὸ ἦπαρ αὐτοῦ κατέφαγεν, ἀλλ' ἠὔξανετο τὸ ἦπαρ νυκτός. τέλος δὲ Ἡρακλῆς ἔλυσεν αὐτόν.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Bhí mac ag Proiméitéas darbh ainm Deucalion. Inis go hachomair scéal ar bith atá ar eolas agat faoi.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Héfaestas.

3. Cuir Gaeilge ar:

[80]

(*Is é Séas an dia is mó a bhí ag na Gréagaigh*)

μέγιστος δὲ τῶν Ἑλλήνων θεὸς ἐστὶν ὁ Ζεὺς, πατὴρ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. μετὰ δὲ τῶν ἄλλων θεῶν οἰκεῖ ἐπὶ κορυφῆς ὄρους τινός, ὀνόματι Ὀλύμπου. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι θεοὶ συμβουλεύουσιν, ὁ δὲ Ζεὺς, βασιλεὺς ὢν, μόνος κρίνει. τῷ δὲ κεραυνῷ βάλλει τοὺς ἀμαρτάνοντας· καὶ ὄρνις αὐτῷ ἐστὶν ὁ ἀετός.

δύο δ' ἀδελφοὶ αὐτῷ εἰσιν — Αἴδης, τῶν νερτέρων θεός, καὶ Ποσειδῶν, θεὸς τῆς θαλάσσης. Ἦρα δ' ἐστὶ γυνὴ τοῦ Διός, ἀλλὰ Ἀθηνᾶ οὐκ ἐστὶ θυγάτηρ αὐτῆς· ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς ἐκβαίνει.

κορυφή: mullach. συμβουλεύω: molaim (do), comhairlím (do). μόνος: aonarach. κρίνω: cinnim. κεραυνός: caor thine. οἱ ἀμαρτάνοντες: peacaigh. ἀετός: iolar. οἱ νερτεροί: na mairbh. Διός: an Tuiseal Ginideach de Ζεὺς.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna ina dhiaidh:

[80]

(*Ní mór d'Earcail an Leon Néiméach a mharú*)

ἡ δὲ Πυθία λέγει ὅτι δεῖ τὸν Ἡρακλέα δῶδεκα ἄθλους τῷ Εὐρυσθεῖ ποιεῖν· οὕτω γὰρ θεὸς γενήσεται. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἀκούει, ὁ Ἡρακλῆς εἰς Τίρυνθα βαίνει. πρῶτον δ' ὁ Εὐρυσθεὺς κελεύει αὐτὸν τὸν τῆς Νεμέας λέοντα φέρειν.

πορευόμενος οὖν τάχιστα, ἀφικνεῖται εἰς τὴν Νεμέαν. τὸν δὲ λέοντα ζητῶν, τοξεύει τὸ πρῶτον· ἀλλ' ἄτρωτός ἐστὶν ὁ λέων. ἔπειτα δ' ὁ Ἡρακλῆς διώκει τὸν λέοντα εἰς σπήλαιον· εἰς δὲ τοῦτο τὸ σπήλαιόν εἰσι δύο εἰσοδοί. ἐκεῖ δὲ μένει ὁ λέων.

ὁ δ' Ἡρακλῆς τὴν ἑτέραν εἰσοδὸν ἐνοικοδομεῖ, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας εἰσβαίνει καὶ ἄγγει τὸν λέοντα· ἔπειτα δὲ φέρει αὐτὸν εἰς Τίρυνθα. ἀλλ' ὁ Εὐρυσθεὺς φοβούμενος οὐκ ἐθέλει ὄραν τὸν λέοντα.

ἄθλος: saothar. γενήσεται: éireoidh sé. τοξεύω: caithim saighead.
 ἄτρωτος: neamhghonta. σπήλαιον: uaimh. εἰσοδος: iontráil.
 τὴν ἑτέραν ... τῆς ἑτέρας: an ceann ... an ceann eile.
 ἐνοικοδομέω: calcaim. ἄγγω: tachtaim.

- (a) Cad a deir an Phitia nach mór d'Earcail a dhéanamh d'Eoraistéas? Cén fáth ar chóir dó é sin a dhéanamh?
- (b) Nuair a théann Earcail go Tiryns, cad a ordaíonn Eoraistéas dó a dhéanamh?
- (c) Nuair a thagann Earcail ar an leon, cad a dhéanann sé ar dtús? Cén toradh atá air?
- (d) Cad é an chéad rud eile a dhéanann Earcail? Conas a iompraíonn an leon é féin?
- (e) Mínigh conas a bheireann Earcail ar an leon agus conas a mharaíonn sé é.
- (f) Conas a fhreagraíonn Eoraistéas dó nuair a thugann Earcail an leon go Tiryns?
- (g) Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de dhá cheann de na hainmfhocail seo a leanas:
 Πυθία, θεός, λέων, σπήλαιον.
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann *metropolis*. Cad iad na focail sin, agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis ar: [80]

- (a) Oibríonn an fear sa ghort agus tógann sé na clocha. (16)
- (b) Tugann na mná na capaill go dtí an tobar. (16)
- (c) A sclábhaí, rith go tapa go dtí an teach agus glaoigh ar na páistí! (16)
- (d) Tiomáineann an máistir na daimh agus tarraingíonn siadsan an céachta. (16)
- (e) Leanann an madra na drochfhir suas an cnoc. (16)

6. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]

- (a) Scríobh faoin Éirí Amach Iónach. Ná déan dearmad a mhíniú cérbh iad na hIónaigh, cén fáth ar éirigh siad amach agus cé ina gcoinne, agus cén toradh a bhí ar a n-éirí amach.
- (b) Scríobh faoi ghníomhréim Pausanias *nó* Peiricléas.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]

- (a) Ainmnigh *trí cinn ar bith* de na laochra nó na banlaochra seo a leanas:
 - (i) Mharaigh sé an Míonótár.
 - (ii) Rinne sé an Cioclóp a dhalladh.
 - (iii) D'éalaigh sí le Páras agus ba chúis le cogadh í.
 - (iv) Mharaigh sé an ghorgain Medusa.

Scríobh alt gearr ar *dhuine amháin* de na laochra nó na banlaochra a d'ainmnigh tú.

- (b) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi na Cluichí Oilimpeacha sa tSean-Ghréig.